

Драган Бошковић

КАДА СЕ ВОДЕ ПОВУКУ

Кајоко Јамсаки: *Родина, ubusuna*,
СКЦ, Београд, 2004

Поетска књига *Родина, ubusuna* представља, у контексту западне поезије, изузетно ретко и зачуђујуће спокојно искуство драме човековог живота као драме целокупне природе. Ако је родно исходиште песама које чине ову збирку земља, или ако су то небеса, или можда неки други праелемент, заиста задивљује до које мере су то наивни и невини делови наше збиље, скоро дотле да схватамо да их као такве можда никада нисмо ни познавали. У поезији којој припадамо, нешто исконско, непосредовано никаквим симболичким или „наративним“ обрасцима, заправо никада није ни постојало. Још од Старих Грка, Старих Јевреја или Вавилонаца наследили смо природу посредовану најразличитијим знаковима, шифровану природу коју смо само из епохе у епоху излагали додатном кодирању или декодирању. Поезија Кајоко Јамсаки нуди један непоновљиви осећај за тај, у западном песничтву заборављени или никада постојећи елементарно природни простор.

Небеса и земља чине два могућа пола исхођења песничке стварности књиге *Родина, ubusuna*. Њима се и целокупна стварност враћа. Но, оно што преставља елементарну онтолошку метафору ове књиге

јесте – вода. Импресивно је колико воде (или различитих вода) опседа песме Кајоко Јамасаки, ставарајући утисак да је све у стварности ове поезије флуидно, у покрету, заталасано, поринуто на неко природно и зато вечно путовање водом. Као да се и сами стихови љуљушкају на води, а њихова значења и њихов смисао преливају се чак и изван текста; као да ће, када склопимо њене корице, испод књиге остати само влажна флека на нашем столу. Већ наслови самих песама успостављају овај „кишни” поредак песничког света Кајоко Јамасаки („Песма о води”, „Ако буде киша...”), да би омогућили да се воде преливају са свих страна, јер „изненада долази / топла киша / као да твој одговор тражи” („Блага узбрдица”) и јер „изненада / започиње живот / и зато наслућујем море” („Из шуме”), и, најдрастичније, „Киша / никако не престаје” („Гарденија, летња киша”). Оно што ће покушати да ограничи ритам таласања („тамо се затвара водена површина” („Почетак”)) биће језик које ће на себе преузети све атрибуте воде. Али и он ће бити похрањен у непознато, па зато „то што воду окружује / скрива речи / нанизано на топлој земљи („Почетак”). Разбацане на обали, својим шумом, као шумом таласа који већ шкољке чувају у себи, речи ће се прожимати са сенкама („На обали је сенка. / И шум таласа” („Пешчара”), својим сенкама, сенкама овог трагичног и питомог света.

Песничка књига Кајоко Јамасаки већ првим стиховима обележава немогући излазак из Родине, и задати повратак у њу, да би исто искуство провлачила и кроз остале стихове („И враћај се Родини, / коју још ниси видела” („Невеста”). Зато у моменту освешћења, субјект ове поезије истовремено проналази себе на већ започетом путу („У магли се наставља / бели пешчани / пут” („Блага узбрдица”), који је такође већ препознат као бесциљно лутање: „по води почињеш / да плуташ. / Без веслача, без кормилара” („чамац без сна”), што је у дослуху са визијом света као мора. Када се оствари захтев ове поезије да „Киша је саставила / небо и земљу”, онда је очекивана последица таквог „апокалиптичног” стања чињеница да свако путовање јесте путовање које не оставља траг у свету („избрисала је пут којим смо дошли” („Затворени град”), нити у субјекту, осим и једино у поезији. Тако ћемо моћи да „без одредишта, / без мапе, / једино осећамо / изненадни почетак” („Песма о води”), као и да таман што „невиним ветром / завршавамо пловидбу”, сизифовска узалудност сурово ће нас опоменути „да сутра поново / почињемо путовање” („Трагови, пловидба”).

За човека Запада, опет, најинтензивнији утисак остављају оне песме или стихови који имају у себи неки од „вируса” западне поезије. Зато треба издвојити песме „Блага узбрдица”, „Дарови”, „Блага рука”, „Фолија, хаљина” или „Невина повест”. Она ублажена трагика природног постојања, коју обележава књига *Родина, iibusuna*, као да у овим песмама посебно бива наглашена ретким упадима „цивилизациј-

ских” фигура. Заиста су потресни стихови „Вечерас може да те спаси само Т. С. Елиот”, у којима име великог песника постаје метафора за таблету, телевизију, или неку јефтину разбистригу којом се неуротичност субјекта ублажава (иста неуроza опседа и „јунаке” и текст Елиотових песама), или стихови „На столу ће остати фолија као изгубљена хаљина”, који као последицу окренутости од природе проналазе интерес за „урбане” предмете („на грани се љуља / изгубљени *кишобран*” („Исповест”), „танак је / *нож*” („Тужно воће”), „*Кликер* сам ти чувала” („Дарови, блага рука”)), и захтевају превредновање њихове семантике до симболичке, и то као пример још једног суптилног и ретког метафоричког прсликавања у западноевропски стилски миље.

Искуство у којем се, пре свега, свака песма из ове књиге огледа јесте искуство пролазности, изневерности, измицања, и то као застрашујућег искуства – заправо најприроднијег искуства – које нас не може заобићи. Јер изузетно је дубоко и изузетно трагично сазнање да „По песку што се шири / расуто је безброј / почетака и завршетака” („Родина”) или да „од мокрог песка / градимо тврђаву / у песми топлх валова” („Родина”). Када се воде повуку и наступи осека, када небо узмакне и када се земља претвори у песак, и то као у тамницу, у безизлаз или беживот, тада нам остаје да се сусретнемо са најдубљим, а истовремено и најједноставнијим смислом наших живота: узалудношћу којој још увек поезија може понудити смисао.